

Škola, v ktorej „objavili“ význam triedenia odpadu

Pravdou je, že rimavskosobotská základná škola pomenovaná po legendárnom slovenskom rozprávkarovi Pavlovi Dobšinskom, čo sa vzhľadom, resp. architektúry týka, nemá s rozprávkovými zámkami, hradmi a kaštieľmi vôbec nič spoločné. Päť presklených pavilónov bez náznaku fantázie. Pravdou je však aj to, že do tejto školy sme sa nevybrali kvôli rozprávkam, lež kvôli odpadu (vysvetlíme neskôr). A pravdou do tretice je, že sme tu napokon rozprávku objavili. Rozprávku poskladanú z obrázkov vytvorených z odpadu, šikovnosti a fantázie tunajších žiakov. Ide o to, že v tejto škole odpad nielen separujú, ale tiež spracúvajú a využívajú. Napríklad aj pri tvorbe na výtvarnej výchove, čoho dôkazom je výstavka prác Z rozprávky do rozprávky na jednej zo školských chodieb, s ktorou sa škola zúčastní celoslovenskej súťaže v Trenčíne. V separácii odpadu je Dobšinského ZŠ, zapojená tiež v projekte Zelená škola, vlastne ešte nováčikom. Odpadom a všetkým, čo s tým súvisí, sa tu intenzívne začali zaoberať od októbra minulého roku. Pokusy so separáciou odpadu boli už aj predtým, no kontajnery na školskom dvore príliš často navštevovali vandali, rozbíjali ich a ničili, deti strácali motiváciu. Dnes deti, ale aj učitelia, triedia odpad do farebne odlíšenných nádob, väčšinou však do provizórnych škatúl, ktoré sú, alebo by mali byť, v každej triede. A skutočnosť, že to so separáciou myslia naozaj vážne, pri vstupe do budovy školy avizuje „dračik separáčik“, vytvorený, ako inak, z odpadového materiálu a nápisy „triedime odpad“ na dverách tried.

Sprievodcu po škole nám robil odborník naslovovzatý, učiteľ RNDr. Peter Nôta. Je koordinátorom environmentálnej výchovy v škole, nielen teoreticky, ale hlavne prakticky, a ako povedal, robí to preto, lebo to robí rád. Okrem iného vyučuje tiež nepovinný predmet environmentálna výchova. Je určený pre druhý stupeň a prihlásilo sa naň 28 žiakov, čo je podľa Petra Nôtu dosť. „Máme dve vyučovacie hodiny týždenne a dobré je to, že na environmentálnej výchove máme zástupcov z každej triedy, ktorí môžu to, o čom hovoríme a čo

robíme, podať ďalej svojim spolužiakom. Chlapcov je viac, myslím si, neviem prečo, že chlapci majú lepší vzťah k prírode ako dievčatá. Tie majú iné záujmy, ale to je prirodzené,“ hovorí Peter Nôta a dodáva, že na hodinách environmentálnej výchovy chodia do prírody, aj k počítačom. Riešia rôzne úlohy a pracujú tímovo. Tímovou prácou bola aj výroba už spomenutého dračika separáčika. Jedným z autorov tohto dielka z odpadu je aj Attila Muránsky, ktorý na otázku, prečo si vybral práve tento predmet odpovedal: „Páči sa mi, že chodíme do prírody, že môžeme prírodu lepšie spoznávať. Riešime tu zaujímavé

Deň vody – meranie tesnenia vodovodného kohútika (foto: Peter Nôta)

Z výstavy tvorby z odpadového materiálu (foto: Tomáš Kopečný)

úlohy, napríklad sme robili projekt na čistenie vody a zaoberáme sa aj triedením odpadu a jeho využitím, recykláciou.”

„Separovaný odpad z tried sústreďujeme vždy v pondelok do týchto vriec,“ hovorí koordinátor environmentálnej výchovy v škole Peter Nôta (foto: Tomáš Kopečný)

ZŠ Pavla Dobšinského v Rimavskej Sobote navštevuje takmer tisíc žiakov, ktorým sa venuje 70 učiteľov. „Naša škola je veľká, každý učiteľ, každý žiak, každá trieda má svoj názor, aj prístup. Čo sa týka triedenia odpadu nikto nepovedal, že je to zlé alebo zbytočné. Niektoré triedy zatiaľ odpad neseparujú, ale verím, že je to len otázka času, kým sa to všetci „naučíme“. Potom to už budeme robiť automaticky,“ hovorí P. Nôta.

Na začiatok si v škole stanovili cieľ triediť papier,

plasty a zvyšný odpad. Čiastočne však separujú aj nebezpečný odpad – batérie, ktoré sústreďujú na jedno miesto a potom odnášajú do Detoxu. A čo sa týka biologického odpadu, je problematické separovať ho v triedach. Po dohode so školskou kuchynou spolu s odpadom z kuchyne túto jar začínajú budovať školské kompostovisko. Treba ešte povedať aj to, že školská jedáleň sa podieľa aj na separácii tetrapakových obalov. Obaly, ktoré žiaci odovzdávajú, pani kuchárky umývajú a deti ich potom zase sušia. V škole celkom dobre fungujú aj tzv. odpadové dni, celodenné aktivity „pre menej odpadu“. Zaviedol ich učiteľ Peter Nôta a v ten celkom prvý, Deň nulového odpadu, žiaci prvého stupňa v škole aj v meste hrali divadlo Les, kreslili „smutnú Zem“, ale aj „šťastnú Zem“, teda takú Zem, na akej by chceli

žiť, a porozprávali sa o tom, čo môžu urobiť preto, aby žili na svojej vysnívanej Zemi. Dospeli k názoru, že jedným zo spôsobov je aj triedenie odpadu. Starší žiaci pracovali v skupinách, každá z nich dostala za úlohu vytriediť rôzne druhy odpadu do fiktívnych papierových košov a nakresliť veľkoplošné plagáty. Naposledy mali školáci odpadový deň 22. marca pri príležitosti Svetového dňa vody.

„Začali sme ho symbolicky – prípitkom s minerálnou vodou z blízkych prameňov, nazývaných aj „šťavica“. Žiaci pracovali s pracovnými listami, na jednom z nich popísali hydrologický cyklus a svoje poznatky porovnali s krátkou animáciou cyklu z CD-Romu, ktorý sme dostali zo SAŽP v rámci Zeleného balíčka,“ hovorí Peter Nôta. Počas dňa vody žiaci okrem iného tiež vypočítali, koľko pitnej vody v škole zbytočne vytečie z netesniacich kohútikov za deň, aj za celý rok, a zistili, že celková suma takto „utečených“ peňazí je dosť vysoká. Určili si preto hľadky, ktoré budú úniky vody kontrolovať a situáciu hneď riešiť. Ďalší odpadový deň bude venovaný energii a jej využívaniu.

Separácia a recyklácia odpadu určite nie je problé-

mom v triede Petra Nôtu, v 8. C. „V mojej triede to naozaj funguje. Žiaci pochopili princíp, iste aj preto, že som sa s nimi často o tom rozprával. No napríklad aj s deťmi na prvom stupni sme sa prakticky zaoberali recykláciou. Vyrobili sme si recyklovaný papier. Začiatok a záver recyklácie sa deťom páčil, tá „hnusná“ masa medzitým, ako ju deti nazvali, už nie. Každopádne ich to však zaujalo a bavilo, a čo je hlavné, videli, ako sa starý papier dá znova uviesť do obehu. Čiže pochopili význam jeho zberu.”

Separácia odpadu v škole, aj podľa slov jej riaditeľa Mgr. Ivana Gecka, je na veľmi dobrej úrovni. „No aj tak, stále je čo vylepšovať. Deti sú v súčasnosti veľ-

Ťasmi so svojim triednym učiteľom Petrom Nôtom (foto: Tomáš Kopečný)

mi motivované na zber tetrapakov a umelohmotných fliaš, zber papiera je už tradične dobrý. Počas školského roku nazbierame a odovzdáme do tridsať ton papiera. Organizujeme dva zbery papiera, na jar a na jeseň. Okrem toho každý pondelok sa separovaný odpad z tried sústreďuje do vriec a príslušné firmy ho na požiadanie odvezú. Pri zberoch žiakov motivujeme vecnými cenami. Hodnotíme jednotlivcov aj triedy. Bojujú ako draci! Najlepšími zberačmi v minulom školskom roku boli Dávid Kurák z 2. A triedy, ktorý nazbieral 300 kg papiera a Filip Balciar zo 7. D s 326 kg papiera. Z tried si najlepšie počínali 2. D a 7. D,” hovorí riaditeľ.

Tetrapakové obaly v škole zbierajú rok a doteraz ich nazbierali cca do dvestotisíc. Od firmy, ktorá ich zväžuje, dostávajú päťdesiat halierov za kilogram. Štát by mal cez recyklačný fond na jeden kilogram prispieť sumou 1,80 Sk. Ako však vraví riaditeľ školy, tieto peniaze zatiaľ nevideli, aj keď by ich veľmi potrebovali. A ako peniaze zo zberov využívajú? Vlni napríklad určitú sumu zo zberových aktivít venovali na netradičné otvorenie školského roka s umelcami. Inak všetky získané prostriedky sú použité hlavne na nákup cien do súťaží. „Separácia odpadu by dnes mala byť povinná, lebo odvoz odpadu predstavuje značnú finančnú položku. V našej škole je to suma 130 tisíc korún za rok. Keď separujeme, má to finančný prínos, o výchovnom efekte ani nehovoriac,” hovorí riaditeľ školy.

Peter Nôta ešte poznamenáva, že časť financií na environmentálne podujatia venuje škola aj z prostriedkov získaných na základe dvoch percent z daní a pochvaľuje si spoluprácu s rodičovským združením. Tiež si pochvaľuje spoluprácu so Slovenskou agentúrou životného prostredia, konkrétne s Ekocentrom Drieňok Teplý Vrch. Jarné prázdniny tam strávil 35 žiakov školy. Prednávkou pracovníci tohto strediska pre školu zorganizovali „malý“ Envirofilm. Filmy o odpadoch, Tatrách a Barabášov film Omo – cesta do prave-

ku si postupne pozrelo takmer 650 detí. „Veľmi sa im to páčilo, najviac ich nadchol film Omo – cesta do praveku,” hovorí Peter Nôta.

V týchto dňoch sa v škole pripravujú na ďalší, nový projekt Proti vandalom. Projekt je len v štádiu zrodu, a ako poznamenal riaditeľ školy, zatiaľ len získavajú skúsenosti. Žiaci sa v dotazníku vyjadrili, ako si predstavujú prácu na tomto projekte, čo by malo byť jeho náplňou. Isté je, že projekt ich zaujal a v spolupráci s mestskou políciou už vyvinuli aj určitú iniciatívu. Navštívili pracovisko mestskej polície a zoznámili sa s kamerovým monitoringom.

V budúcnosti možno vyriešia problém vandalov, ktorí im ničia

Prázdne škátule úspešne plnia funkciu nádob na triedenie odpadu... (foto: Tomáš Kopečný)

školské kontajnery, a separácia odpadu sa presunie opäť do nich. Zmysel a význam triedenia a recyklácie odpadu, ako už spomenul učiteľ a koordinátor environmentálnej výchovy Peter Nôta, v tejto škole už „objavili”, aj keď názory a prístupy žiakov aj učiteľov sú rôzne. Za všetkých snád názor siedmaka Lukáša Luptáka: „Raz na prírodopise sme pozerali film Odpadková myš. Bol o tom, čo sa deje na smetisku. A to sa mi vôbec nepáčilo. Smetiská okrem iného produkujú aj nebezpečné výpary a ja chcem dýchať čistý vzduch...”

Anna Gudzoá

Anketa Envirofilmu 2005

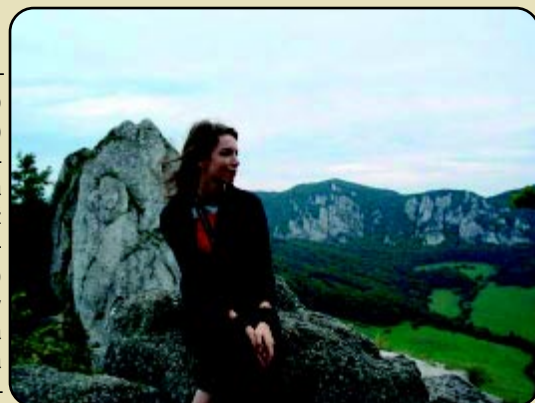
Zuzana Smatanová:

Príroda je pre mňa veľmi inšpirujúca

Má dvadsať rokov, príťažlivý úsmev a zaujímavý hlas. V roku 2003 vyhrala súťaž Coca Cola Pop Star, vydala debutový (dnes už veľmi úspešný) album Entirely Good s trinástimi vlastnými skladbami (hudba aj texty, slovenské aj anglické) a stala sa objavom roka. V minuloročnom Slávikovi už bola v prvej päťke a v Grand Prix Radio 2004 vyhrala v kategórii speváčka. V tomto roku jej do zbierky ocenení pribudol Aurel za najlepší ženský spevácky výkon v akademickom roku 2004 a cena OTO 2004 (kategória speváčka), ktorá sa udeľuje najobľúbenejším tváram televíznej obrazovky. Hrá na gitaru, skladá si pesničky a spieva ich naživo. **Zuzana Smatanová.** V utorok 3. mája vystúpi na banskobystričskom námestí v koncerte pre Envirofilm 2005. Zuzana cestuje a koncertuje po celom Slovensku, doma je však v malej dedinke Súľov – Hradná. A tam sme začali náš krátky rozhovor.

Pochádzate z veľmi pekného kraja. Aký máš k nemu vzťah?

Veľmi silný, pretože v ňom žijem už dvadsať rokov. Príroda môjho rodného kraja - a príroda vôbec, je pre mňa veľmi inšpirujúca, jej pokoj je nenahraditeľný! Tam si čistím myšlienky a odtiaľ prichádzam plná energie...

A stíhaš ešte aj prechádzky v prírode, či už doma, alebo kdekoľvek inde?

Na prechádzky, bohužiaľ, už nemám toľko času, ale keď mi nejaký zostane, rada chodím von s mojím psom.

Ak by si mala nakrútiť klip v prírodnom prostredí, kde by to mohlo byť?

Myslím, že nezáleží na konkrétnom mieste, mne je naozaj každý kus prírody blízky.

(gudz)